

FAKTA OM LAKSELUS:

Lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*) er den vanligste parasitten på laksefisk og finnes naturlig i alle havområder på den nordlige halvkule. Den er et lite krepsdyr som utvikler seg gjennom åtte utviklingsstadier. I de første stadiene flyter den med vannmassene og kan spres med strømmen. Den fester seg på laksefisk i saltvann, og formerer seg der, men faller av når fisken går opp i elvene for å gyte. Lakselusen finnes også på fisk i havbruksanlegg og på sjøørret mens den oppholder seg i saltvann. I større mengder kan den påføre fisken sår, som kan gi infeksjoner, og påvirke saltbalansen. Blir forekomsten av lus høy, kan det være en utfordring både for laks i havbruk og for vill laksefisk.

TRYGG MAT

Lakselus påvirker ikke mattryggheten. Fisk som produseres i havbruk er trygg mat. Myndighetenes analyser av oppdrettsfisk viser ingen rester av legemidler eller andre uønskede stoffer over gjeldende grenseverdier.

BEHANDLINGSMETODER

Brakklegging: I en periode etter at all fisken er slaktet ut i en sone skal det gå flere uker før det kan settes ut smolt igjen. Når dette kan koordineres i hensiktsmessige soner, er dette et meget effektivt kontrolltiltak mot lakselus i havbruksnæring.

Rensefisk: Dette er spesielle arter fisk som settes ut i merdene for å spise lus som har festet seg på laksefisken. Rensefisk har vist seg å være et meget effektivt kontrolltiltak. Sjømat Norge har hele tiden vært opptatt av å sikre bærekraftig utnyttelse av de ville artene. Nå oppdrettes det flere rensefisk enn det som fanges av viltlevende.

Mekanisk fjerning av lus: Dette kan gjøres på flere måter, blant annet ved bruk av ferskvann, temperert vann og spyling. Teknologiske løsninger som for eksempel laser fjerner lus uten at fisken må håndteres.

Beskyttelsesskjørt: Bruk av skjørt eller presenning på øvre 5 til 10 meter av nota for å hindre lus i å drive inn i merden, er et annet eksempel på tiltak som har vist god effekt.

Legemidler: Godkjente legemidler mot lakselus kan kun foreskrives av veterinær eller fiskehelsebiolog. Legemidlene kan blandes i vannet, enten i merden dersom den er omsluttet av en tett presenning, eller det kan gjøres i brønnbåt. Fisken oppholder seg i dette vannet i få minutter. Legemidler kan også gis som medisinpellets i kortere perioder. Forskriftskrav for tilbakeholdelsestid hindrer at fisken inneholder rester av virkestoffer over grenseverdiene ved slakting, og slik sikres det at maten er trygg for forbruker.

FAKTA OM LEGEMIDLER MOT LAKSELUS:

Legemidler til bruk i fiskeoppdrett er godkjent av Statens legemiddelverk. De godkjente legemidlene mot lakselus brukes kun ved behov og etter foreskriving av veterinær eller fiskehelsebiolog.

Hydrogenperoksid

Hydrogenperoksid (H_2O_2) er en blek, blålig væske. Det er en kraftig oksidant som også egner seg som desinfeksjonsmiddel i bl.a. husholdninger og i industrien. Svak oppløsning fås på apotek bl.a. til desinfeksjon av sår, ved halsbetennelse eller som blekemiddel. I lakseproduksjon blir H_2O_2 brukt ved at fisk med lakselus behandles i lukket presenning i merden, eller tas ombord i store tanker i en brønnbåt der H_2O_2 tilsettes i vannet. Etter endt behandling slippes behandlingsvannet ut ved merden eller i godkjent område, hvor det fortynnes i sjøvannet. H_2O_2 brytes raskt ned til vann og oksygen.

Azametifos

Et bademiddel. Legemiddelet tilsettes i vannet i merden etter at den er skjermet av en lukket presenning.

Cypermethrin

Et bademiddel. Legemiddelet tilsettes i vannet i merden etter at den er skjermet av en lukket presenning. Brukes også mot flått hos sau og lam.

Deltamethrin

Et bademiddel. Legemiddelet tilsettes i vannet i merden etter at den er skjermet av en lukket presenning. Dette aktive stoffet brukes også i stor grad på hundehalsbånd mot lopper, skogflått, husflått, sandflue og mygg. I tillegg brukes det mot flått og sauekrabbe hos sau og lam, og mot lus og fluer på storfe.

Emamektinbenzoat

Et fôrmiddel. Tilsettes i et spesialfôr som gis til fisk med lakselus. Virker på alle stadiene av lus, og middelet har langtidseffekt som ingen av de andre midlene har. Det vil si at det tar lang tid før det setter seg nye lus på fisken som har vært behandlet med dette preparatet.

Diflubenzuron

Et fôrmiddel. Legemiddelet tilsettes i et spesialfôr som gis til fisk med lakselus. Blir også brukt i landbruk mot bl.a. insekter på epleavling og i noen land mot flueplager på storfe. Blir av WHO anbefalt tilsatt drikkevann til mennesker i områder med parasitter som smitter gjennom vann.

Teflubenzuron

Et fôrmiddel. Legemiddelet tilsettes i et spesialfôr som gis til fisk med lakselus. Er også godkjent i mer enn 30 land til bruk i landbruket hvor det i hovedsak benyttes i bekjempelsen av gresshopper.